

Gdy dojdiesz do tego gościńca, przeczytaj z tablicy
Kim był Polak, którego zamordowali bolszewicy
Tragiczne to wydarzenie, na historii wioski rysa
Wiesz już? Tak, pełnił on w Masiewie funkcję

3

Stojąc przodem do tablicy obróć się w lewo
I żwawym krokiem: idź do miejsca Ci już znanego
Czy wiesz, że idziesz kilkusetletnią drogą?
Znaną niegdyś z tego, że „dwa wozy na niej minąć się mogą”

A gościniec ten łączył się z Drogą Browską
Co prowadziła do Białowieży całkiem prosto
Browska z kolei z tą, którą król podróżował
Gdy z Krakowa do Wilna służbowo peregrynował

Za znanim Ci już parkingiem skręć w prawo
A zobaczysz dom drewniany z elewacją żółtawą
Tam kończy się Twoja questowa wędrówka
Aha, ostatnia do hasła wskazówka
Oznacza ono produkt z popiołu pozyskiwany
Dawniej do produkcji mydła, szkła, bielienia wykorzystywany
Znajdź szkrzynkę z surowca przetworzonego
I śmiało ciesz się ze skarbu zdobytego!

Potaszarnia

HASŁO

1 2 3 4 5

MIEJSCE NA PIECZĘĆ

OPRACOWANIE QUESTU:

Karolina Likhtarovich, trener questingu
www.questy.com.pl

KONSULTACJA MERYTORYCZNA:

Ewa Natalia Moroz-Keczyńska

ZDJĘCIA ARCHIWALNE I MAPA:

zbiory BPN, Barbara Bańka

OPIEKUN QUESTU:

Obwód Ochrony Zamosze, leśniczy BPN Jerzy Adamiuk
tel. 607 332 489

Białowieży Park Narodowy
Park Pałacowy 11
17-230 Białowieża
tel/fax 85 68 12 306
mail: bpn@bpn.com.pl

Sfinansowano ze środków Unii Europejskiej w ramach Osi 4 LEADER Programu Rozwoju
Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju
Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie

Śladami dawnego osadnictwa w PUSZCZY BIAŁOWIESKIEJ

GDZIE TO JEST?

Trasa questu prowadzi przez fragment północno-wschodniej części Białowieżskiego Parku Narodowego (powiat hajnowski, gmina Narewka). Wyprawa rozpoczyna się na parkingu leśnym tuż za Starym Masiewem – należy przejechać całą wieś. Dojechać tu można samochodem kierując się z Narewki na Olchówkę, Nowe i Stare Masiewo. Do Starego Masiewa warto wybrać się rowerem liczącymi szlakami turystycznymi lub drogami, które tu prowadzą.

TEMATYKA:

Północno-wschodnia część BPN i okolice Starego Masiewa do tej pory zachowały ślady dawnego osadnictwa w Puszczy Białowieżskiej. Wędrując trasą questu można zobaczyć je na własne oczy i w wyobraźni.

JAK SZUKAĆ SKARBU?

Aby odnaleźć ukryty na końcu trasy questu skarb musisz uważnie czytać wskazówki i rozwiązywać zagadki. A gdy odgadniesz hasło poznasz nazwę ważnego produktu, który wytwarzany był niegdyś w okolicach Starego Masiewa, na tzw. Polanie Masiewsko-Tuszełmańskiej.

Włóż wygodne buty i ruszaj w trasę. Życzymy wspaniałej przygody!

CZAS PRZEJŚCIA:

45 minut

Dawno dawno temu, przed kilkoma wiekami
Masiewo nie było końcem świata, gdzieś „za lasami”
Tereny te ludziom i władcom służyły
I na różne sposoby eksploatowane były

Pomyślisz: „Jak to, toż to w sercu pierwotnego lasu”?
Co „władca” tą ziemią od niepamiętnego czasu
To prawda, lecz przed nami historia do opowiedzenia
Gdy drzew tu nie było, a tylko łąki i uprawna ziemia
Polana Masiewsko-Tuszeńska ogromna była
Osadników – ba! – całe wsie pomieściła

Może wiesz, może nie, że Puszcza Białowieska
To była przez wieki puszcza królewska
Król tu polował i ją posiadał nie tylko dla jej urody
Lecz miała też przynosić do skarbca dochody

Pora wyruszyć na spotkanie z historią i przyrodą
Uważaj, bo niespodzianki na trasie spotkać Cię mogą!
Byś lepiej zapamiętał nazwę Obwodu Ochronnego
Wpisz, że to i ruszaj przed siebie Kolejgo

Idź prosto i po paru krokach skręć w lewo
Trzymaj się leśnej ścieżki i znaku czarnego
Zadrzyj głowę, bo pierwsza ciekawostka Cię czeka
Ze las tu rosnący został posadzony przez człowieka

Do końca XVIII w. potaszarnia na Polanie stała
I specyfik do wyrobu wielu produktów wytwarzała
W tym celu drewno stąd wycinano
Bo nim właśnie kadzie w tej manufakturze opalano

Potaszarnia upadła, a w Masiewie folwark założono
I ziemie te do uprawy roli przeznaczono
Po I wojnie światowej wielu gospodarzy po ucieczce nie wróciło
A tutejsze Nadleśnictwo na opuszczonych ziemiach las posadziło

1 Gdy dojdiesz do polany skręć w prawo
Idź prosto, a zobaczysz wiatę ciekawą
Wejść na nią śmiało, rozejrzyj się uważnie
A niejedna osobliwość w oko Ci wpadnie

Przed Tobą, za polaną, jest granica państwowa
Po lewej niepozorna droga, „aleja owocowa”
To ślad dawnej drogi, co do Czola prowadziła
Czyli osady, co przed II wojną światową tu były

O niej jeszcze będzie, teraz przyjrzyj się polanie
Żubry tu przychodzą na smakowite śniadanie
A z tablicy pod wiatą wyczytają Ci, co wzrok wyteżą
Ze wspaniałe rogi są żubra ozdoba i

Przejdź za szlaban, idź dalej drogą wzdłuż lasu
Posłuchaj o osadzie z dawnych czasów
Wieś Czolo w XIX wieku Niemcy założyli
Gdy skuszeni urodzajnością tej ziemi tu przybyli

W siedemnaście rodzin zgodnie tu mieszkali
Nawet kościół – ewangelicką świątynię zbudowali
Przed I wojną światową wyemigrowali
A inni mieszkańcy ich budynki zaadoptowali

4 Po wojnie była tu siedziba Nadleśnictwa Czolo
Dobrze w okolicy się działo, bywało też wesoło
Służba leśna ton życia całej wsi nadawała
I pieczę nad dobrami leśnymi Puszczy sprawowała
W 1941 r. Niemcy wysiedlili mieszkańców Czola
Dzisiaj to miejsce jest po stronie białoruskiej, taka to historia!

Gdy dojdiesz do skrzyżowania leśnych dróg
Zatrzymaj się, puść wodze wyobraźni w ruch
Tutaj jest granica wilczej watahy
Uważny obserwator zobaczyć to potrafi
Zdarta kora drzewa, rozgrzebana
Lepiej nie mieć z tym drapieżnikiem do czynienia! **4**

Pora podążać naszej historii śladem
Idź dalej prosto, za czarnym szlakiem,
a spotkasz się z dawnym ewangelickim cmentarzem
Za zakrętem zobaczysz teren ogrodzony
I kilka krzyży – oj dawno tu postawionych...

3 Naprzeciw cmentarza kolejna „nowinka”
To młodnik, z drzew dawna przecinka
Była to droga prowadząca do Czola
Jeździła tędy także kolejka wąskotorowa
W czasie I wojny światowej Niemcy ją wybudowali
A po wojnie leśnicy ją wykorzystywali

2 Wejść na teren cmentarza, przejdź się po nim w ciszy
Dzisiaj tylko szum drzew i śpiew ptaków usłyszysz
Założony przez Niemców tutaj przybyłych
Zachowały się jeszcze gotykami mogiły

Gdy wyjdiesz z cmentarza, wróć do skrzyżowania
Które już znasz z wilczego znakowania
Tutaj skręć w lewo, a droga Cię zawiedzie
Do dawnego gościńca, którym dzisiaj wóz już nie pojedzie...

